

Marinella Orioni. (2015). *Meertalig opvoeden: Uw kind zal u dankbaar zijn*. Amsterdam: Van Genneep. Isbn 978 94 616 4359 9, € 19,90, 288 blz.

Marinella Orioni. (2017). *Het meertalige kind: Een eerste kennismaking*. Amsterdam: Van Genneep. Isbn 978 94 616 4413 8, € 14,99, 268 blz.

MEERTALIGHEID IS EEN VERRIJKING VAN JE BESTAAN

In de afgelopen jaren heeft Marinella Orioni twee boeken over meertaligheid doen verschijnen: *Meertalig opvoeden* (2015) en *Het meertalige kind* (2017). In het eerste boek richt zij zich vooral op de praktische kant van het meertalig opvoeden van kinderen thuis, vaak gebaseerd op eigen ervaringen. In het tweede boek bericht ze over de aandacht voor meertaligheid in de wijde (vaak eentalig georiënteerde) wereld eromheen, meest gebaseerd op literatuuronderzoek. Zij grijpt hierin vaak terug op de inhoud van haar eerste boek. De boeken vormen een twee-eenheid.

Meertaligheid in het gezin

In 2015 is al in LTM het werk van Marinella Orioni *Meertalig opvoeden: Uw kind zal u dankbaar zijn* gesignaleerd. Uit de ondertitel komt impliciet naar voren dat het succes in de toekomst ligt. Op het moment van leren zelf kost het namelijk wel veel moeite, maar het resultaat is de moeite waard. Orioni noemt het bezit van meerdere moedertalen namelijk ‘Het mooiste cadeau aan uw kind, maar het gaat niet vanzelf’. De weg naar die meertalige toekomst vraagt vooral doorzettingsvermogen. Met veel passie beschrijft ze de oplossingen van de obstakels die ze op

haar weg vindt.

Met haar eigen familiegeschiedenis leidt ze het boek in. Toen haar vader uit Italië naar Nederland kwam, is hij volledig op het Nederlands overgestapt. Zij heeft geen Italiaans van hem geleerd en is eentalig Nederlands opgevoed. Later, via een omweg, heeft ze zich deze taal wel eigen gemaakt.

Marinella Orioni heeft als moeder niet dezelfde fout begaan. Woonachtig in Parijs en getrouwd met een Italiaanse man zijn haar kinderen drietalig opgegroeid. Van haar leerde haar kroost Nederlands, van hem Italiaans en van de omgeving en later op school Frans. De kinderen spreken onderling de omgevings- en schooltaal. Deze drietaligheid gaat niet automatisch. Het is zeker niet de weg van de minste weerstand, nee, het is vaak hard werken, hetgeen een vastberaden houding en doordachte strategieën vereist. Om handvatten voor ouders in dezelfde positie te bieden heeft ze het boek geschreven. Daarvoor heeft ze veel interviews afgenomen met ouders en hun kinderen met verschillende talencombinaties die vertellen over hun ervaringen met een meertalige aanpak in de opvoeding.

Meertalig opvoeden is een makkelijk leesbaar boek geworden dat met veel praktische tips komt. Het lijkt door de concrete aanwijzingen zo hier en daar wat op een didactisch handboek. De ouder moet eerst een taalbeleid vaststellen en de volgende vragen beantwoorden: Welke taal moet ik spreken? Wanneer moet ik mijn moedertaal wel of niet spreken? En de schooltaal dan? Enzovoort. Het belangrijkste antwoord is dat elke ouder in de thuissituatie zijn of haar eigen taal gebruikt: *one parent one language* (OPOL). De ouder is zelf het beste thuis in de eigen taal en kan daarin ook het rijkste taalaanbod aan het kind kwijt. Als hier goed aan vastgehouden wordt, is de structuur voor een kind duidelijk. Dit kan succes opleveren als er voldoende taalaanbod is en er consequent aan deze taalkeuze wordt vastgehouden. Dit vraagt in de praktijk nogal veel van de vasthoudendheid, omdat ook andere invloeden doordringen in de thuissituatie, zoals anderstalige vriendjes, televisie, de omgevings- en de schooltaal. Zo kan er storing op de lijn komen, omdat er in de schooltaal specifieke begrippen zijn aangeleerd die in het idioom van de thuistaal nogal afwijken of ontbreken.

Meertaligheid in de wereld

Ook het tweede boek, *Het meertalige kind*, treedt de problemen weer met veel passie tegemoet. Orioni verbaast zich dat de voordelen die in wetenschappelijk onderzoek naar voren zijn gekomen (onder andere een groter abstraherend vermogen, meerdere invalshoeken op de werkelijkheid, later optreden van dementie, makkelijker aanleren van nog meer talen) door de samenleving niet worden erkend: ‘Men onderschat de meerwaarde van meertalig zijn en staart zich blind op de kennis van de schooltaal.’ Het boek is een poging de wereld de ogen te openen voor deze voordelen. De auteur wil de onwetendheid bij professionals die dagelijks met meertaligheid en meertalige kinderen werken, aanpakken door het aandragen van oplossingen voor knelpunten. Zij doet dit door breedvoerig te vertellen over de ideeën die er op dit moment over meertaligheid bestaan (deel I), hoe meertaligheid communicatief, neurolingvistisch, cultureel en maatschappelijk uitwerkt voor een kind (deel II) en de houding van het kind ten opzichte van de samenleving (deel III).

Bij de behandeling van de stand van zaken spreekt zij over een ‘wildgroei van ideeën over meertaligheid’ en ‘hardnekkige misverstanden rond taalachterstand’. De conclusie van het eerste deel is na een rondgang van de diverse gedachten dat er een noodzaak tot heroriëntatie is. Er bestaat namelijk aan de ene kant wel een positieve houding tegenover het leren van meerdere moderne vreemde talen op school, maar een negatieve

met betrekking tot etnische thuistalen die afwijken van de dominante schooltaal, die tot een taalachterstand – in de schooltaal – zou leiden. Zij spreekt zich duidelijk uit dat meertaligheid losgekoppeld moet worden van taalachterstand; de thuis gesproken minderheidstaal bevordert juist het verwervingsproces van de schooltaal.

In het tweede deel belicht Orioni taalverwerving en merkt op dat meertalige kinderen zich in meerdere talen thuis voelen. Meertaligheid biedt door het op meer manieren categoriseren van de wereld meer perspectieven op de werkelijkheid en heeft dus cognitieve voordelen. Het bevordert een flexibelere houding in multiculturele zaken, omdat er kennis is van meerdere culturen.

Aanbevelingen

In het derde deel houdt Orioni een pleidooi voor de professionals in consultatiebureaus, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, scholen en logopedie-instellingen om rekening te houden met de voordelen van meertaligheid en het niet als een nadeel te zien. Als er in het gezin gekozen is voor een van de schooltaal afwijkende minderheidstaal moet er in de verschillende maatschappelijke domeinen bij aangesloten worden. Op het consultatiebureau bijvoorbeeld is een positieve insteek ontzettend belangrijk voor een gezonde ontwikkeling van het kind. De hier gegeven adviezen als ‘Praat veel en lees voor in uw eigen taal’ pakken op de punten van taalrijkdom en identiteitsvorming positief uit. Hetzelfde geldt

natuurlijk voor voorschoolse voorzieningen en de school zelf ook. Orioni noemt de tweetalige kinderopvang en peuterspeelzalen in Friesland, waarbij Fries en Nederlands beide hun plek hebben. Er bestaan ook Nederlands-Engelse voorzieningen.

Het is zeer duidelijk dat Marinella Orioni in beide boeken een warm pleidooi houdt voor een meertalige opvoeding en voor een maatschappij die rekening houdt met deze meertaligheid. Zij brengt in een toegankelijke stijl veel positieve kanten van meertaligheid te berde. Niet dat zij niet kritisch is op meertaligheid in bijvoorbeeld voor- en voegschoolse educatie, zij betwijfelt sterk de voordelen ervan, maar is zeer zeker overtuigd van meertaligheid in het algemeen. Wel ontbreekt een kritische bespreking van wetenschappelijk onderzoek waarin geen significante verschillen in prestaties van een- en meertaligen naar voren komen. Misschien zou de verklaring tussen beide soort onderzoeken kunnen zijn wat Evelien Bosma in haar recente promotieonderzoek *Cognitive effects and the character of Frisian-Dutch bilingualism among Frisian children* (2017) vond: bij Fries-Nederlandstalige leerlingen werd eerst wel een voorsprong vastgesteld, maar na verloop van tijd werd de achterstand door de eentaligen weer ingelopen. Hoe het ook zij, de verrijking zal eerder op het sociale dan op het cognitieve vlak gezocht moeten worden: met meer talen kun je je geheid binnen meer maatschappelijke netwerken bewegen dan met één. RJ